

Türkiye
küçük
Millet Meclisleri

MAYIS 2018
Ortak Payda Raporu

Türkiye SEÇİME Gidiyor

www.tkmm.net

Ortak Paydalar

- *Siyaset seçim rekabeti içerisinde kullandığı üslubu yumuşatmalı, daha kapsayıcı olmalı.*
- *Toplumsal kutuplaşma Türkiye'nin önünde duran önemli sorundur.*
- *Siyasi partilerin milletvekili adaylarını belirleme usul ve yöntemleri yanlıştır.*

Hazırlayan:
Yakup Kadri KARABACAK
TkMM Girişimi

24 Mayıs 2018

"Raporda yer alan görüşler TkMM katılımcılarına aittir."

Uncular Cad. 28/2, TR- 34672 İSTANBUL

Sathı mailinde...

MHP lideri Devlet Bahçeli'nin erken seçimine Ak Parti de yeşil ışığı yaktı ve Türkiye 24 Haziran'da erken seçimlere gitme kararı aldı. Türkiye küçük Millet Meclisleri Mayıs ve Haziran buluşmalarını seçimler gündemine ayıracağını, seçim kararının hemen ardından ilan etmişti.

Mayıs buluşmalarına giderken siyasi partilerin Cumhurbaşkanlığı adayları büyük oranda belli olmuştu; ancak milletvekilliği adaylıkları henüz 'aday adaylığı' aşamasındaydı. Hamallar (il girişimcileri) mayıs buluşmalarına aday adaylarının yanı sıra, cumhurbaşkanlığı adaylarını vekaleten siyasi partilerimizin il başkanlıklarının katılımı için de önemli bir çaba sarf ettiler.

12 ilde gerçekleşen buluşmalara 31 siyasi parti temsilcisi ve çok sayıda milletvekili aday adayı katıldı. Farklı siyasi partilerin, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu bu siyasal şartlarda aynı masanın etrafında buluşturmanın önemli bir başarı olarak kayda geçiyoruz.

TkMM'ler Haziran buluşmalarında milletvekili adayları ile sivil toplumu buluşturmaya gayret gösterecekler. TkMM'lerin Mayıs 18 buluşmalarının gündemi "***Türkiye Erken Seçime Gidiyor***" oldu.

Buluşmalarda bu genel gündem başlığının yanında, iller özelinde bir de yerel gündem başlığı tartışıldı. Yerel gündem tartışmalarına ait görüşleri toplantıların tutanaklarından okumak mümkün.

Seçim kararı neden alındı?

Katılımcılarımızı en meşgul eden başlıktaki soruyla başlayalım. Başlıktaki ifade 'soru' olarak neredeyse tüm illerde dile getirilmiş; lakin cevabını veren katılımcı sayısı oldukça az. Aranılan cevaplar, iki ana aks üzerinde toplanmışlar:

- 1- Türkiye'nin uzunca bir süredir karşı karşıya olduğu ulus aşırı ve çok aktörlü müdahale süreci devam ettiği için erken seçim kararı alındı. Uluslararası derecelendirme kuruluşlarının ve finans aktörlerinin Türkiye ekonomisini manipüle ettiği iddia ediliyor.
- 2- MHP ve Ak Parti'nin oy kaybı hız kazandı, zaman iktidar ortaklarının aleyhine işlediği için erken seçim kararı alındı.

Bu alt başlığın altında ifade edilmesini uygun bulduğumuz diğer bir mesele de seçim atmosferi. Katılımcılarımızdan önemli bir kısmı Türkiye'nin kısa sürede çok kere sandığa gitmesinin toplumda bir yılgnlık

yarattığının altını çizmişler. Bu yığlnlığın seçim atmosferine de yansiyacağı düşünülüyor. Ortak Paydaya da yansıdığı üzere sivil toplumun siyasetten en önemli ortak beklentisi, toplumsal kutuplaştırmayı arttıracak çıkışlardan ve üsluptan uzak durulması. Katılımcılarımızın önemli bir kısmı, Türkiye'nin önünde duran en büyük ve somut tehlikenin “toplumsal kutuplaşma” olduğunun altını ısrarla çizmişler.

24 Haziran seçimlerinin “erken mi baskın mı olarak tanımlanması gerekir” sorusu da sıklıkla sorulmuş. Bu hızla seçime gidilmesinin özellikle ufak siyasi partiler açısından önemli bir dezavantaj yarattığı, seçimlerin adil şartlarda yapılmasını engellediğini düşünenler var. Erken seçim yoluna Türkiye tarihinde birçok kez başvurulduğunu, bu tercihin antidemokratik bir muhteva taşımadığını hatırlatanlar da var. Bilhassa buluşmalara katılan milletvekili aday adaylarının bu bağlamda bir eleştirisinin tutanaklara geçmemiş olmadığını da ekleyelim.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın “erken seçim ülkeye kötülüktür” mealindeki geçmiş açıklamaları da muhalifleri tarafından sıklıkla hatırlatılıyor.

Temsilde adalet

TkMM'lerin seçim gündemiyle yaptığı her buluşmada en kuvvetle ifade edilen ‘problem alanı’ bu buluşmalarda da karşımıza olanca kuvvetiyle çıkıyor: seçim kanunu ve siyasi partilerin aday belirleme süreci. Teamül yoklamalarının, ön seçimlerin ya hiç yapılmaması, yapılsa da dikkate alınmaması, her görüşten katılımcımız için, önemli bir eleştiri konusu. Adayların belirlenmesi sürecindeki antidemokratik tutumun siyasetin tüm doğasını negatif olarak etkilediği düşünülüyor. Milletvekillerinin kendilerini, seçmene değil de liderine sorumlu hissetmesinin nedeni olarak da yine bu yöntem görülüyor.

Adayların ‘yerelliği’ sorunu da gündeme gelmiş. Yurttaşların başka illerden ‘transfer edilen’ adaylara yaptıkları eleştiriler de baki. Şehirle bağ kurmayan, seçiminin ardından yurttaşla iletişimi kesilen milletvekili profili de sıklıkla eleştirilmiş.

Adayları lidere mutlak tabi kılan bu yöntemin, siyasetin ve siyasetçinin kalitesini düşürdüğü de düşünülüyor.

“Tercihli milletvekili seçimi” yöntemi birden fazla ilde katılımcılarımız tarafından talep edilen bir farklı yöntem olarak kayıtlara geçti.

Taban demokrasi gelişmediği, başta siyaset kurumlarında liyakat esas alınmadığı sürece, seçimlerin Türkiye'nin sorunlarını çözme kapasitesine erişemeyeceği de ifade ediliyor.

24 Haziran seçimlerine giderken, siyasetin topluma sunduğu ve tartıştığı temel başlıklar da eleştirilmiş: Liderlere ve popülist politikalara endekslenmiş bir seçim tartışmasının, Türkiye'nin karşı karşıya olduğu 'esas problemlerin çözümü imkanlarını' ötelediğini ifade eden katılımcılarımız var. Katılımcı Türkiye'de siyaset kurumlarından ümidini kestiğini ifade edenler de var. Bu "ümitsizlik" ifadesi çevresinde seyreden görüşteki katılımcılarımız, anlamlı tek çıkışın "yeni ve demokratik bir anayasal sözleşme" etrafında birleşerek mümkün olacağına vurgu yapmışlar.

Seçim güvenliği ve birkaç not

Olağanüstü hal şartlarında seçime gidiliyor olması en önemli güvenlik endişesi. Tam aksine, Türkiye'nin geçmişte de OHAL hatta sıkı yönetim koşullarında seçime gittiğini hatırlatan katılımcılarımız Türkiye'de seçimlerin güvenliğine ait korkuların yersiz olduğunu belirtiyorlar.

Geçtiğimiz aylarda, Doğan Medya grubunun ve Doğan Haber Ajansının satışı da güvenlik endişelerini arttıran nedenler arasında sayılıyor.

CHP'den, İyi Parti'ye 15 vekilin geçmesi hadisesi genel olarak başarılı ve demokratik bir hamle olarak değerlendirilmiş.

Selahattin Demirtaş'ın tutukluluğu yine seçimlerin adil şartlarda yapılmadığına en önemli deliller arasında gösteriliyor.

HDP'nin her iki ittifak arayışında dışlanması Kürt yurttaşlarımız arasında önemli bir duygusal tepkiye sebep olduğu çok defa dikkat çekilen bir diğer konu.

TRT'nin hali hazırdaki yayın politikası –ki muhalefete, iktidar kadar yer verilmediği hatırlatılıyor, yine seçim güvenliği ve adaleti başlığında ifade edilen önemli eleştirilerden biri.

24 Haziran seçimlerinin "referandum" karakteri taşıdığını düşünenler de var. Oylanacak olanın parlamenter sisteme dönüş imkanları karşısında kuvvetlenmiş bir yürütme ve cumhurbaşkanlığı olduğunu ifade eden katılımcılarımız da var.

Sayılarla TıMM MAYIS 2018 Buluşmaları

Gerçekleşme sayı ve oranları:

Yapılması Gereken Toplantı Sayısı: 13

Yapılan toplantı sayısı: **12, % 92,3**

Sivil Toplum katılımı:

Olması gereken sivil toplum katılımcı sayısı: **240**

Toplam sivil toplum katılımcı sayısı: 85 , **% 35,4**

Seçilmişlerin katılımı:

Katılması gereken milletvekili sayısı: **78**

Katılan toplam milletvekili sayısı ve oranı: -

Katılması gereken belediye başkanı sayısı: **12**

Katılan toplam belediye başkanı sayısı ve oranı: -

Özel Konuk ağırlayan il sayısı: **3**

Medya ilgisi:

Toplantılara katılan medya muhabiri sayısı toplam: 8

Toplantılara kim ev sahipliği yaptı?

Ev sahipliği yapan belediyeler ve oranı: **5% 41,66**

Ev sahipliği yapan meslek odaları ve oranı: **2 % 16,66**

Ev sahipliği yapan STÖ sayısı ve oranı: **5, % 41,66**

Ev sahipliği yapan sendika sayısı ve oranı: -

Sivil toplum bileşenlerinin katılım oranları:

Katılımcı meslek odaları sayısı: **7, % 8,23**

Katılımcı sendika sayısı: **4, % 4,70**

Katılımcı dernek/vakıf/girişim sayısı: **74, % 87,05**

İzleyiciler:

İzleyici olarak katılanlar: 79

Kanaat Önderleri: 8

Parti Temsilcileri: 31